

Hallituksen esitys laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta (yhdenvertaisuussuunnittelu varhaiskasvatuksessa)

Tausta

- Säännös varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisesta yhdenvertaisuussuunnitelmasta lisättiin yhdenvertaisuuslakiin 1.6.2023 voimaan tulleella muutoksella (siirtymäaika laatimiseen 1.6.2025 asti).
 - Samaan aikaan vastaava säännös myös tasa-arvolakiin.
- PMI Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjaus: kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkamalla normien purkamista nykyisestä kuntien tehtäväkentästä. Käynnistetään kuntien normituksen keventämisohjelman.
 - Kuntaliiton esitys normien keventämiseksi: kumotaan sellaiset varhaiskasvatuksen toimipistetasoiset suunnitelmavelvoitteet, joista on olemassa myös kuntatasoinen suunnitelmavelvoite; esim. toimipaikkakohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.
 - Talouspoliittinen ministerivaliokunta 5/2024: muutetaan yhdenvertaisuuslakia siten, että toimipaikkakohtaisen suunnittelun sijaan laaditaan koko kuntaa tai toiminnan järjestäjää koskeva yksi suunnitelma

Keskeiset ehdotukset

- Velvoite laatia varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaiset yhdenvertaisuussuunnitelmat poistuu
- Varhaiskasvatuksen järjestäjillä ja palveluntuottajilla säilyy yleinen velvollisuus arvioida toimintansa vaikutuksia eri väestöryhmiin ja yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan sekä edistää yhdenvertaisuutta.
- Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien olisi laadittava yhdenvertaisuussuunnitelma, mutta se voitaisiin jatkossa tehdä yhteisesti koskemaan kaikkia järjestäjän tai palveluntuottajan vastuulla olevia toimipaikkoja.
 - Poikkeus: kunta vastaisi yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisesta myös sen alueella toimivien perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoiden osalta.
- Käytännössä suunnitteluvuorotteet voitaisiin toteuttaa osana muuta suunnittelua, esim. kuntatason viranomaisen yhdenvertaisuussuunnitelmaa.
- Muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2025; siirtymäaikaa suunnitelmien valmistumiselle 1 vuosi.

Taloudelliset vaikutukset

- Työajan säästö varhaiskasvatuksen toimipaikoissa; voidaan hyödyntää muuhun työhön
 - Arvio: laatimiseen 2h/päiväkotia ja 2,5h/yhteissuunnitelmaa perhepäivähoitoon ja avoimeen varhaiskasvatukseen; päivittämiseen 1/3 em. työajasta vuosittain
 - Esityksessä ei ehdoteta kumottavaksi tasa-arvolain mukaista suunnitteluvetoa -> työajan säästö n 1/3
- Varhaiskasvatuksen ylemmän tason suunnitelmat voitaisiin tehdä kunnissa osana muuta yhdenvertaisuussuunnittelua (viranomaisen suunnitteluveto) ja yksityisellä puolella osana muuta suunnittelua: ei lisätyötä
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korotettiin säädettäessä varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista (125 000 e/v 2024 alkaen). Velvoitteen keventyessä valtionosuutta voitaisiin vähentää tästä $1/3 = 43\,904$ euroa, v 2025 alkaen.

Vaikutukset viranomaisiin ja varhaiskasvatuksen yksityisiin palveluntarjoajiin

- Työajan säästö varhaiskasvatuksen toimipaikoissa; voidaan hyödyntää muuhun työhön
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun valvontatehtävän arvioitu keventyvän hieman, säästynyt työaika voitaisiin käyttää muuhun työhön

Muut vaikutukset

- Toimipaikkakohtaisista varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmista säädetty vasta hiljattain: vaikutuksista ei saatavilla tutkimustietoa
- Arvioitu, että suunnitteluvetoisilla on myönteisiä vaikutuksia yhdenvertaisuuden edistämiseen ja siten erityisesti mm. syrjinnän vaarassa oleviin lapsiin ja perheisiin
 - Auttaa kiinnittämään huomiota varhaiskasvatuksen sisältöön, ohjaa kohtaamaan henkilökuntaa, lapsia ja perheitä yhdenvertaisella tavalla
 - Torjuu syrjintää ja auttaa huomaamaan syrjiviä asenteita ja rakenteita
 - Parantaa henkilökunnan mahdollisuuksia ottaa huomioon yhdenvertaisuus ja lasten tilanteet sekä kiinnittämään huomiota aktiiviseen yhdenvertaisuuden edistämiseen
- Riski yhdenvertaisuustyön vaikutusten heikentymisestä, jos suunnittelu jää liian yleiselle tasolle eikä huomioi toimipaikkojen eroja
- Viime kädessä vaikutukset riippuvat siitä, miten velvoitteet toteutetaan: laatuvaatimukset säilyvät
 - Toimenpiteiden tulee olla varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia; edellyttää konkreettisia toimenpiteitä, tavoitteiden asettamista ja seuranta
- Ei nimenomaista kuulemisvelvoitetta (vrt viranomaisen edistämisvelvoitteet); mutta kuuleminen mahdollista osana suunnitteluprosessia

Kiitos!



www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi